

275 éves a Kollégiumi Kántus (Kovács Gergely)	3-4. oldal
Kodály-szobor Galyatetőn (Ittész Mihály)	4-5. oldal
Negyvenöt Vegyeskar, Negyven Egyneműkar - Két Bárdos-kötet tanúságai és tanulságai (Ittész Mihály)	6-7. oldal
20 éves a Musica Nostra Kórus (Somogyváry Ákos)	7-9. oldal
Rövid összefoglaló a Bárdos Lajos Zenei Hetek történetéről (- kto -)	9-11. oldal
Képeslapok "Székely Tündérországból" (Praefort Veronika)	12. oldal
Pécsi Kórusajándék (Kocsis Klára)	13-14. oldal
Őszi turnék, szomszédolások Tokaj Város Vegyeskarával (Dr. Jánosné Petruska Magdolna)	14-15. oldal
NépZeneSzó	
A Vass Lajos Népzenei Szövetség X. Kárpát-medencei döntője (Dr. Gerzanics Magdolna)	16-17. oldal
Egy kis technika ... 107. (Dr. Bruckner Adrienne)	17. oldal
Felhívás, "Legyen a zene mindenkié" - Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusverseny - Felhívás	18-19. oldal
Felhívás továbbképzésre (Dr. Bruckner Adrienne)	19. oldal

Hátlap: Nyílt hétvége a Centemus Műhelyében - Nyíregyháza

*Minden Kedves Olvasónknak Áldott
Karácsonyt és Eredményes, Békés Új Esztendőt
kívánunk szeretettel 2014 Karácsonyán!*

a ZeneSzó szerkesztője és a KÓTA vezetősége

**SOK SZERETETTEL KÖSZÖNTJÜK
SZÜLETÉSNAPJÁN:**

SEBESTYÉNNÉ FARKAS ILONA
ének-zenetanárt, karnagyot (1934. 12. 18.)

PEJTSIKNÉ PÁRDÁNYI JUDIT
ének-zenetanárt, karnagyot (1939. 11. 03.)

ERDEI PÉTER
Liszt Ferenc-díjas, Bartók Béla - Pásztory
Ditta-díjas karnagyot, a
Magyar Köztársaság Érdemes Művészt (1944. 12. 08.)

LAKNER TAMÁS
zenetanárt, hegedűművészt,
Liszt Ferenc-díjas karnagyot, (1954. 12. 13.)

*Sok szeretettel gratulálunk, további munkájukhoz
jó egészséget kívánunk!*

275

275 ÉVES A KOLLÉGIUMI KÁNTUS

Csak elgondolni tudjuk, mekkora bátorság és hit kellett ahhoz, hogy 1739-ben Maróthi György a pestis sújtotta Debrecenben a menekülés helyett az életben maradók vigasztalását válassza, micsoda pedagógiai elhivatottság, hogy a genfi többszólamú és ritmikus éneklést még a tömeges temetések idején is követendő példaként állítsa a város hagyománytisztelő – vagy maradi – parasztpolgárai elé.

A fiatal professzor azonban valószínűleg nem ezt tartotta élete fő művének, inkább büszkélkedhetett aritmetikakönyvével, mely jó száz évig a magyar nyelvű matematikatanítás alapműve maradt. Maróthi nem láthatta, hogyan szökken szárba kezdeményezése. Nemigen bízhatott abban, hogy a késő utókor a négyszólamú vegyeskarral kapcsolatban fogja megjegyezni nevét.

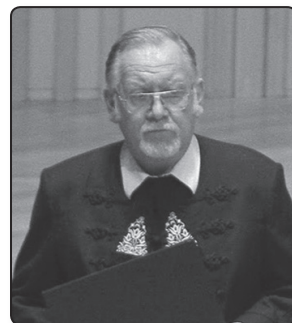
Maróthi György

A 18-19. században komoly feladatokat ellátó diákszervezetek (tűzoltók, rézmetszők) közül mégis csak a **Kántus** érte meg a harmadik évezredet. Nem volt ugyan egyenletes a színvonala, de mindig is alkalmas volt arra, hogy a Kollégium és a város reprezentálhasson vele. Pedagógiai szempontból említésre méltó, hogy az alapítása óta eltelt tizenegy emberöltő alatt többször is zenét csak „középiskolás fokon” tanult főiskolások irányították a munkáját, kevés igazán képzett karnagyot tudunk említeni. Tevékenységüknek köszönhetően 1846-tól, a fiú-vegyeskarból férfikarrá (Főiskolai Énekkarrá) alakulása óta nem vallott szégyent az énekkar. *Szotyori Nagy Károly* ugyan elfoglaltságai miatt lemondott a vezetésről, de szabályzatokkal, állandó próbaterem biztosításával (a Kollégium főépületének keleti sarkán, az emeleten az Odeum használatba vételével) és a megfelelő, rátermett diákvezetők kiválasztásával biztosította, hogy a 19. század második felében országosan ismert kórusává vált a Kántus. Azóta tendencia, hogy a Kántus karnagyai igen fiatalon, huszonévesen kezdték munkájukat és több évtizedig gyakorolták. (Igazán minőségi munkát csak képzett karnagyokkal tudott végezni a kórus.)

1885-től irányítja főfoglalkozású karnagy a Kántust, először az autodidakta *Mácsai Sándor* személyében, aki a kor színvonalának és elvárásainak megfelelő eklektikus műsört alakított ki. Őt követte 1924-ben *Szigethy Gyula* másodéves teológusként, majd zenetanári oklevelet is szerzett, sőt a városban több munkásénekkart is irányított. Gazdag kottatárát és Kodály tisztelőjéhez méltó korszerű repertoárt alakított ki. A népnevelő szándék az egyházi kereteken belül is megvalósult: az 1948-as református énekeskönyv ritmikus éneklését is megtanították a gyülekezetekkel. „*Gyufa bácsi*” – akinek gyakran próba közben is égett kezében a cigaretta – még vezényelte a Kántus új formáját, a Dóczy Gimnázium megszűnése után refissé lett lányokkal kialakított vegyeskarral, de – felsőbb nyomásra – 1966-ban nyugdíjazták. Ebben a politikailag kényes időszakban a Kántus alig utazhatott „kiszállásokra”, vidéki gyülekezeti szolgálatokra, a debreceni templomokban is csak kis létszámban szerepelhetett, kerülni kellett a feltűnést, nehogy túl erősnek tűnjön az egyetlen megmaradt református középiskola. A Kollégium főigazgatója *Sepsy Károly* orgonista-lelkészt bízta meg a kórus vezetésével, aki megállta a helyét, hiszen például Gárdonyi Zoltán motettáját, az Élet és békességet is

előadta a kórusal, mégis nála hozzáértőbb fiatal karnagyot keresett, akit hamar meg is talált Gárdonyi Zoltán közvetítésével.

Az új karnagyot, **Berkesi Sándort** az énekesek hamar megszerették, és a kórus életének legragyogóbb ideje következett. Ahogy gyakran szokott történni, a kórus neve szorosan összefonódott a karnagyéval. Berkési Sándor és a Kollégiumi Kántus az azóta eltelt 47 évben fogalommá vált. A Kodály és követői – Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Gárdonyi Zoltán, Szokolay Sándor, Vass Lajos, Vajda János, Orbán György – nyomdokain haladó minőségi munka sok elismerést szerzett a kórusnak és karnagyának. Ez az irány vált a kórus zenei anyanyelvévé. A Kántus legfontosabb feladatához, az énekes igehirdetéshez ezeknek a szerzőknek a tiszta bibliai prózára és a protestáns énekkincsre épülő motettái, illetve feldolgozásai adták a legbiztosabb alapanyagot. Emellett természetesen régebbi korok európai mestereit sem hanyagolta el a Kántus. A világi műsorokat pedig népdalfeldolgozások, klasszikus költők verseinek megzenésítései színesítették. Hosszan lehetne sorolni a nekik komponált művek ősbemutatóit.

Berkési Sándor karnagy

Az utolsó fél évszázadban előadott nagyobb méretű oratorikus művek pontosan tükrözik ezt a három fontos zenei irányt, Händel János-passiójának hazai bemutatójától kezdve Vivaldi Glóriáján, Kodály Psalmus Hungaricusán (mely összesen tízszer hangzott el, először 1972-ben a felejthetetlen Simándy Józseffel), J. S. Bach 78. kantátáján, Duruflé Requiemjén át Mendelssohn 42. zsoltáráig és a Lobgesangig. A kortársak közül kiemelendők a protestáns ihletésű darabok, Szokolay Gályarabkantátája, Gárdonyi Mementója, Vass Lajos Furor bestiae-je és Ráday-kantátája.

A hallgatóság számára a református lelkiség élő hordozói, az elzártágban is igényes pedagógiát képviselő Kollégium hírvivői lettek a puha diktatúra éveiben, minden kollégiumi és egyházkerületi rendezvény szereplői. Itthon a kis falvak templomaiban mutatták meg a gyülekezeteknek, hogy „van még lelke Árpád nemzetének”, külföldön pedig a vallás-

kat. A kórus legnagyobb értéke a számokban kifejezhetetlen pedagógiai hatás, melyet Berkesi Sándor gyakorolt az énekesek nemzedékeire. A diákok közül többen még kottát sem tudtak olvasni, amikor szeptemberben beléptek az első próbára, a Nyilas Misikből és Jucikból néhány hónap alatt énekes vált, akik egyenrangúnak érezhették magukat az előző nemzedékek énekesével. Már csak terjedelmi okokból sem sorolható fel az a sok név, akik gazdagodtak a Kántusban.

Az énekesek számára a Kántus ebben a terjedelemben össze nem foglalható fogalom, melyben minden olyan élmény keveredik, amely egy fiatal számára értékes: rend, eredményes közös munka, a hit megélése és folyamatos megvallása, emberi példák, életre szóló barátságok, szerelmek a magasztos oldalon; a hétköznapi élmények között pedig felszabadulás a társadalmi és az iskolai kötetmek alól, izgalmas külföldi utazások, terített asztalok a falusi kiszállásokon. A kis faluból érkező Nyugat-Európa gazdagságát, a pesti diák pedig a vidéki gyülekezetek vendégszeretétét nem ismerhette volna meg a Kántus nélkül. Ha olyan kántustagok találkoznak, akik nem egy időben énekeltek, két mondat után testvérként ismernek egymásra.

Bár nem rendelkezik önálló szabállyal, és hivatalosan nem is tartozik a Kollégium intézményei közé, a Kollégium legeredményesebb és legtovább élő diákköre a Kántus.

Isten éltesse sokáig!

Kovács Gergely

(a Kántus felügyelő tanára)

szabadságot és az egyház függetlenségét is demonstrálhatta velük a hatalom. 1975-től utazhatott a kórus külföldre, jellemző módon először nyugatra, alapos előkészítés után és megfigyelés mellett. A határon túli magyarokhoz csak jóval később juthatott el a kórus, az 1983-as jugoszláviai koncertkörutat csak 1989-től követték erdélyi, kárpátaljai, majd felvidéki körutak. A még létező Szovjetunió határközeli kis falvacskájában könnyes szemmel énekeltek évtizedek óta először a magyar Himnuszt.

A szakmai elismerés látszik a versenyeredményekben és a díjakban. A koncerttermekben és templomokban közvetlenül volt érezhető a szeretet, amivel a közönség meghálálta a fiatalság feléje sugárzó erejét. A koncert- és stúdiófelvételek pedig az utókornak is megőrizték a feledhetetlen pillanato-

„A hegytetőn, hol a sasnak szárnya lendül...”

KODÁLY-SZOBOR GALYATETŐN

Amikor e sorokat írom, már közeledik december 16-a, Kodály Zoltán születésének évfordulója, immár a 132.- Weöres Sándornak a 70 éves Kodály Zoltánt köszöntő verséből vett idézetet írtam e sorok élére címnek. A vers, amely a Psalmus Hungaricus korál-dallamára íródott, a 75 esztendőes Mestert a Bárdos kórus-variánsok hangjaival üdvözölte. E vers sorai, e karmú hangjai jutottak eszembe visszagondolva a 2014. június 28-án lezajlott galyatetői eseményekre. Ugyan nem a sas szárnya lendült *(vagy ki tudja? – talán csak nem vettük észre...)*, hanem „csak” kórusok üzentek „a dalnak lenge szárnyán”. Emlékezetes, szép nyári nap volt, amikor Kodály Zoltán bronzból öntött mellszobrát, Sütő Ferenc pécsi szobrászművész alkotását dalosok és érdeklődők gyűrűjében felavattuk ott a hegytetőn, pontosabban: majdnem a hegytetőn, a galyatetői kápolna előtt.

Az önkormányzati erőforrások mellett a Nemzeti Kulturális Alap köztéri szoborállítás támogatására kiírt pályázatán elnyert összegnek köszönhetően valósulhatott meg a régi terv: legyen szobra Kodály Zoltánnak Galyatetőn, ott ahol hosszú évek alatt oly sok időt töltött pihenéssel, munkával! A szobor felavatása volt a központi szervező erő, e köré épült a program többi része: az alkalomhoz méltó ünnepélyes szentmise, és annak keretében Kodály Zoltán Missa brevis című művének első galyai előadása, az **Új Liszt Ferenc Ka-**

Kodály Zoltán szobrának avatása Galyatetőn

marakórus előadásában, *Erdei Péter* Liszt-díjas, Erdemes művész vezényletével és *Fassang László* Liszt-díjas orgona- (ezúttal: harmónium-) művész közreműködésével. A szoboravató ünnepi nap fővédnöke *Kodály Zoltánné*, védnökei *Stuller András* polgármester és *Kacsik Árpád* plébános voltak. A muzsikusként több tagja jelenlétében megem-

fotó: Czímer Tamás

lékeztek Fasang Árpád zongoraművésről, kulturális diplomatáról, aki galyai nyaralásai alkalmával, evangélikus létére, kántora volt a kápolna szertartásainak.

A szentmisét Kacsik Árpád c. kanonok, plébános celebrálta s gazdagította személyes hangú, rendhagyónak mondható prédikációval. Arról beszélt,

Kacsik Árpád c. kanonok plébános

hogy mi mindent jelent a Mátrában élőknek, s persze minden magyar számára Kodály Zoltán személye és életműve. P á r h u z a m o t vont a székely balladai három árva temető megcsapó aranyvesszője és a 80 éves Kodály köszöntésére írott Illyés-vers temető verő, s e tettel holtakat ébresztő vasvesszővé változó karmesterpálcája, valamint a népet vasvesszővel kormányzó Dávid király biblia képe között. Kiemelte, hogy Kodály visszanyúlt a gyökerekhez, s amit ott talált, azzal tanította egész népét. Idézte Babitsot is a rossz énekről és a hitnek új énekeről (Bénára, mint a megfagyott tag, 1917). »Ezt a „jó éneket”, ezt

kereste Kodály. És benne van énekében az egész magyarság [...] Ó, Kodály egybefogta a múltat, amely „érted száll harcba, jövő!”

Bartók János (Bartók Béla unokaöccse, folklorista volt) 1942-ben feljött Kodályt meglátogatni, s látta a

Ittész Mihály

vázlatokat – tehát nem legenda –, hogy itt született a Missa brevis zenei anyaga. Tudjuk, hogy szerette Kodály ezt a kápolnát! Fél napokat eltöltött itt. Talán nézte a Sztehló Lili alkotásait és beszélgetett Istennel, s felhívta a figyelmét az idejövőknek: „Halljátok, hogy imádkoznak a hegyek?” Ezt jelentette nekünk Kodály tanár úr. De még valamit: 1956-ot is itt töltötte. Jöttek hozzá a küldöttek: „Tanár úr kell, hogy az államelnök legyen!” Emma asszony azt mondta: „Zoltán, ne vállalj el semmit!” Ő meg csak azt válaszolta: „Már megírtam a Te Deumban: non confundar in aeternum” – vagyis, ahogy ő fordította: „Nem rendülök meg soha!”«

A szoboravatáson elhangzott Tóth Sándor költő erre az alkalomra írott, Kodály emlékének ajánlott verse *Antalné Zoboki Anna*, a mátraszentimrei iskola tanára, az ünnepség fő szervezője, előadásában.

Avatóbeszédet e sorok írója tartott három kérdésre keresve a választ: miért, hogyan s mivégre jött létre a szobor. Régi óhaj volt, hogy legyen Kodály-szobor Galyán.

Összefogással folyt a munka, hogy az emlékmű méltóan hirdesse Kodály Zoltán életművének jelenőségét, mindenkire szólóan figyelmeztessen az „ércnél maradandóbb” alkotásokra, az azokban foglalt szellemi táplálékra.

* * *

A Nagyszálló Szonáta termének csupa üveg fala a „pódium” hátterében a mátrai táj fenséges díszletével tágitotta a délutáni kórushangverseny amúgy nem túl tágas helyszínét.

Az érdeklődők mellett a dalosok kettős szerepben voltak jelen: igazi kórustalálkozóhoz illően meghallgatták egymás énekét. Természetesen döntő többségében Kodály-művek hangzottak el. Ezek kiemelésével soroljuk fel a szereplőket. **Egri Érseki Fiúkórus** (karnagy *Schmiedmeiszter Szilvia*, zongorakísérő *Réz Lóránt*) – biciniumok, Nagyszalontai köszöntő; **Cantare Városi Vegyeskar**, Gyöngyös (karnagy *Kalocsainé Csillik Mária*) – Köszöntő, Pange lingua, Szép könyörgés; **Cantus Corvinus Vegyeskar**, Gyöngyös (karnagy *Holló Erzsébet*) – Pünkösddőlő (szóló: *Harmos Szilvia*), Adventi ének; és a két énekkar, férfikarát megerősítve a budapesti vendégkórus tíz tagjával, együttesen énekelte a Mátrai képeket **Holló Erzsébet** vezényletével; **Kodály Férfikar**, Budapest (karnagy *Pálincás Péter*, zongorakísérő *Vékey Marianna*) – Fölszállott a páva, Ébresztő és Toborzó a Hány Jánosból, *Kiss Gábor* szólójával; **Nemesszeghy Márta Vegyeskar**, Kecskemét (karnagy *Smuta Attila*, zongorakísérő *Révész László*) – Pange lingua, Magyar Mise.

A műsor keretét *Előházi Eszter* kedves népdaléneke keretezte a helyi hagyományból vett szlovák és magyar dallamok előadásával. Az énekkarok programjában még népdalok, gregorian dallamok és népdalénekek, Humperdinck, Karai, Liszt darabjai szólaltak meg, s a kecskeméti műsorának közjátékaként *Wandenburg Edit* fuvolásán *Saint-Saëns* Románca.

A dalostalálkozó végkicsengését egy Pásztón gyűjtött népdal feldolgozásának összkari előadása adta meg *Nagy András* vezényletével – az Esti dal.

Ittész Mihály

fotók: Czímer Tamás

NEGYVENÖT VEGYESKAR, NEGYVEN EGYNEMŰKAR KÉT BÁRDOS-KÖTET TANÚSÁGAI ÉS TANULSÁGAI¹

Bárdos Lajos születésének 115., a két kötet megjelenésének 30. évfordulóján a zeneszerző 85. születésnapját köszöntő gyűjtemények alapján megkísérelünk áttekintést adni a szerző világi kórusműveiről, s kicsit betekinteni a zeneszerzői műhelybe. A világi művekre kell összpontosítanunk, mert vallásos jellegű kompozíciót – s ez már maga jellemzi a kort, annak ideológiai alapvetését, amikor a kötetek megjelentek – mindössze hármat – igaz, súlyos nagyszabású darabokat – tartalmaz a vegyeskari kötet; a másik egyet sem.

A kötetek kiadási adatai:

NEGYVEN EGYNEMŰKAR

EDITIO MUSICA BUDAPEST, 1984, Z. 12 876

Felelős szerkesztő: Kovács Mátyás [?]

Legkorábbi kompozíció: 1931,

legkésőbbi kompozíció: 1980

NEGYVEN VEGYESKAR

EDITIO MUSICA BUDAPEST, 1984, Z. 12 877

Felelős szerkesztő: Kovács Mátyás

Legkorábbi kompozíció: 1940,

legkésőbbi kompozíció: 1981

Bárdos-művek kötetes kiadására nem ekkor került sor először. Érdemes áttekintnünk az előzményeket, mert a szerző közreműködésére valló szerkesztési elvek is feltűnnek a korábbi kiadványokban.

Tizennégy vegyeskar – köztük néhány első megjelenés, 1959-ben a 60 éves szerzőt köszöntötte.

Húsz egyeneműkar három szólamra gyermekkarok számára, részben női- és férfikarra is. – 1964, a 65. születésnapra. Tematikus „fejezetek”: *Buzdítás, Szép a huszár (március 15-ére is), Alkalmak, ünnepélyek, Tréfa, móka, vidámság.*

Tizenegy vegyeskar – 1979, a 80. születésnapra. „Fejezet-címek”: *Jelige, Kezdd ének, Történelmi képek, Laus laboris [A munka dicsérete], Két Ady-kórus, Záró-ének.*

Az utolsó kötetek tartalmi tagolása:

NEGYVEN EGYNEMŰKAR

Jelmondatok – 3 mű; *Magyar népdalok* – 5 mű (3 ciklus); *Idegen dallamok* – 5 mű (4 sorozat); *Egyéb kórusok* – 7 mű.²

NEGYVENÖT VEGYESKAR

Jelhangok – 6 mű; *Népdal-letétek* – 20 mű [ebből 7 kétszólamú, 5 háromszólamú (4 ciklus)], 8 négyszólamú (6 ciklus);

Lírai kórusok (költői szövegekre) – 17 mű;

Motetták – 3 mű; *Záró kórus*³.

Arra nincs itt lehetőségünk, hogy az egymást követő kötetek közötti átfedéseket számba vegyük. Az azonban szükséges, hogy az egyszerre megjelent kötetek közötti „átjárásokat”, áttekintsük.

Átfedések: átiratok és variánsok

NEGYVENÖT VEGYESKAR

NEGYVEN EGYNEMŰKAR

Cantemus! (Bárdos L.) – 1977

Cantemus! (Bárdos L.) – 1977

Dolgozni (József A.) – 1948

Dolgozni! (József A.) – 1966

Tiszai dallamok – 1940

Tisza partján – 1977

Kodály köszöntése (Weöres S.) – 1957

Bérc a rónán (Weöres S.) – 1957

Láng és fény (dr. Vargha K.) – 1976 (?)

Láng és fény (dr. Vargha K.) – 1976 (?)

Eredetileg: *Istené az áldás* (Erdélyi J.) – 1942(!)

Ha megvizsgáljuk a párhuzamos darabokat, láthatjuk, a változat létrejöhet pusztán „áthangszereléssel” (pl. a *Cantemus!* esetében), de lehet jelentős a különbség, melyet redukcióval vagy a zenei szövet gazdagításával ér el a szerző. Ilyen pl. a József Attila vers megzenésítésének két változata (*Dolgozni!*), illetve a *Tiszai dallamok* – *Tisza partján* „ikerpár”.

A változatok létrejöttének többféle oka lehet. Saját indítatás, egy-egy ünnepi alkalom célszerű „kiszolgálása”, vagy éppen kívülről érkezett kérés az átdolgozásra.

Köztudott, mégis megemlíthetjük, hogy Bárdos világi karművei alapvetően két forrás valamelyikéből táplálkoznak. Jól mutatja ezt a vegyeskari kötet két legtöbb darabot tartalmazó csoportja: *Népdal-letétek*, illetve *Lírai kórusok*, vagyis a dallamot-szöveget együtt kínáló kollektív alkotás ad inspirációt és feladatot a *symphonétának*, míg a költői vers a zeneszerzőt dallamkitalálóvá, *phonsacusszá* is teszi. Szerzőnknek azonban számos olyan műve van e két kötetben is, amelyhez saját téma, vagy – például más népektől – kölcsönzött dallam volt a kiindulópont, melyhez szöveget kellett adni. Tehát a *költők és fordítók* mellett az *ad notam* szövegek íróit is számba kell vennünk. Az ilyen kompozíciók létrejöttében Lukin László munkatársi hozzájárulását kell kiemelnünk.

A legnagy Bárdos Lajos sokirányú tájékozódását mutatja: a névsor nagyobbakat (Babitstól Weöresig) és a kevésbé jelentőseket, ha éppen az ő irodalmi hozzájárulásuk volt célszerű – mint például egy-egy várostörténeti műnél – szívesen választotta alkotótársnak. E kötetekbe foglalt művek szöveg-szerzőiként összesen 24, illetve 12 nevet vehetnénk jegyzékbe.

Emeljük ki néhány szempontot a zeneszerzői műhely jellemzésére.

Alkotó-előadóművész együttműködés

Az alkotókat egy-egy előadó hosszabb távon segítheti és viszont. A kölcsönös emberi és művészi bizalom megtermékenyítően hat. Ennek meggyőző példája Lantos Rezső és kórusának itthon és külföldön is sikereket hozó szolgálata a Bárdos-művek gyarapítására.

Lantos Rezsőnek és a KISZ Központi Énekkarának dedikált hét mű azt bizonyítja, hogy Bárdos Lajos semmiféle politikai-mozgalmi ügyet nem vállalt fel, de szívesen választott közéleti témát a humanitás és a haladás gondolatköréből.

Műfajok

Az egyszerű, kórusiskolának beillő kétszólamú feldolgozásoktól a nagyszabású szvitegig bővülő kínálat jól jelzi, hogy Bárdos mennyire magáévá tette zeneszerzői

és karvezetői szempontból is a kodályi gondolatot: a többszólamú magyar zenének a néphagyományból kell megújulnia, sőt kialakulnia.

A vegyeskari kötetbe felvett művek sora – némi időbeli átfedéssel – azt is megmutatja, hogy a népdal-kötöttségű műveket az 1960-as években az irodalmiak váltották fel.

Első népdalrapszódia (Tilinkós) – 1951, *Második népdalrapszódia* – 1961, *Csillagvirág* (virágénekek, népdalok) – 1968, *A jövő emberéhez* – 1960 (Pákolitz: Irigy sajnálkozás), *Tűzszivárvány* (Nagy L.) – 1962, *Még nem elég!* (Váci M.) – 1964, *A dal titka* (Babits) – 1972, ajánlása: „...akik már tudják a dal titkát”.

A három motetta más, nem kevésbé fontos oldaláról mutatja be a zeneszerzőt. Kettő (*Popule meus, Libera me*) még az 1930-as évek egyházzene-központú időszakából való, a *Jeremiás próféta könyörgése* (Balássy László fordításában) datálása pedig Budapest, 1956. II. 28.-III.1. Alig lehet kétségünk az időszerű „áthallás” felől:

*Szánj meg Uram, szánj bennünket,
Szánd meg szörnyű szégyenünket,
Örökségünk elrabolták, másoké az ősi jószág.[...]
Ím kérünk: add vissza sok boldog évünket!*

A **zeneszerzői stílusjegyeket** keresve a kötetek darabjaiban feltűnik a szövegtelen (valamilyen hangzóval, szótaggal – *a, m, haj, bim-bam* – megszólaló) bevezetések nagy száma. Az egyneműkari darabok közül 14, a vegyeskariak közül 12 él ezzel a megoldással. Köztük több a kétkvartos vázra épülő („névjegy-motívum”, pl. szó,-dó-re-szó / lá,-re-mi-lá), ahogy a *Kodály köszöntése* és párdarabja a *Bérc a rónán*, továbbá a *Magos a rutafa* és a *Hajnali dal* mutatja.

(E dallamelem persze szöveges témákban is előfordul: pl. *Még nem elég!*– „nem elég fellobogni...”, *Cantemus!*)

A **ciklusképzés** meghatározó elemei közül a tempót emeljük ki. Talán a legjellemzőbb a fokozódó tempó, mintegy a 19. századi lassú-friss párdarabok mintáját követve: *Magos a rutafa, Este van már, Becskereki menyecske, Csillagvirág*, mindkét *Népdalrapszódia*. A *Tiszai dallamok / Tisza partján* a **mérsékelt – lassabb – táncos gyors hármasságot** követi, a *Hét kurta kórus egyvégtében való éneklésre* gyorsul, de a végén visszafogja kissé a tempót.

Bár egy tételesnek számítanak, itt említjük még meg a két népdalrondót, mindkettő két közjátékkal: *Táncol a rózsám, Szól a doromb*.

Másféle problémát vetnek fel azok a sorozatok, amelyek inkább önálló tételek gyűjteménynek tekinthetők, mint valódi összeépített ciklusnak. Ilyenek az *Európa peremén* és a *Négy földrész* az egyneműkari darabok között.

Bárdos Lajos egész alkotóművészete és karnagyai működése hitvallásaként fogalmazta meg a **Cantemus!** latin szövegét, melyet – rövid áttekintésünk végén záró gondolatként – Lukin László fordításában idézünk:

*Csak énekelj, / mert az ének jó dolog!
Csak énekelj, / mert az ének víg dolog!
Csak énekelj, / mert az éneken szív dobog!*

Dezses Mihály

¹Az MTA BTK Zenetudományi Intézet “Lendület” 20-21. Századi Magyar Zenei Archivum és Kutatócsoport Évfordulók nyomában című konferenciáján, 2014. október 11-én elhangzott előadás összefoglalása

²Ez csak 20 műnek látszik, tehát a nem folyamatos előadásra szánt sorozatok egyes tételeit önálló alkotásnak kell tekintenünk, ám a műcímek és az önállóan előadható tételek száma összesen 56.

³Műcímek és önállóan előadható tételek száma a tartalomjegyzékben 67.

20 ÉVES A MUSICA NOSTRA KÓRUS

Rendhagyóan különleges jubileumi hangverseny részesei lehettek mindazok, akik ellátogattak november 16-án a Ciszterci Szent Imre Gimnázium Dísztermébe a **Musica Nostra Kórus** megalakulásának **20. évfordulójára**. Az ünnepelt vendéglátó együttes erre az alkalomra kiegészült néhány régi énekesével is, és csupa olyan kórust hívott meg, amelyeknek karnagyai egytől egyig a Musica Nostra jelenlegi énekesei. A koncert elején és végén Benjamin Britten: *Ceremony of Carols* c. művéből hangzott el több tétel *Mindszenty Zsuzsánna* alapító karnagy irányításával, mely mintegy keretbe foglalta a vendégek műsorát.

A hangversenyt megnyitó *Hodie Christus natus est*, és *Wolcum Yole* tételek előadása után *Mindszenty Zsuzsánna* köszöntötte a zsúfolásig megtelt Díszterem hallgatóságát, egykori mesterét, a KÖTA örökös tiszteletbeli elnökét *Párkai István Tanár Urat*, a Kóruszövetség vezetőségének jelenlévő tagjait, valamint *Szönyi Szilárd* urat, az együttes működését biztosító megújult alapítvány kuratóriumi elnökét.

Ezt követően *Hozák Adrienn*, a Komáromi Zeneiskola igazgatója, a kórus több mint egy évtizede hűséges tagja lépett a mikrofonhoz, aki a továbbiakban ellátta az est műsorvezetői feladatát is.

Röviden bemutatta a jubiláns együttes 20 esztendő történetét az 1994-es alapítástól napjainkig. Megemlítette többek között, hogy ma is szorosan kapcsolódnak az Eötvös Loránd Tudományegyetemhez – a próbatermet a Zenei tanszék biztosítja számukra – melynek hallgatóiból alakult meg a kórus. Életre szóló, felejthetetlen élményeként tartják számon Arezzo, Tours, Marktobendorf,

Maribor, Debrecen, Bad Ischl és Pozsony nemzetközi kórusversenyein elért első, második és harmadik díjakat, a hozzájuk kapcsolódó utazások megannyi izgalmát. Legfontosabbnak mégis a komoly munkával, de sok jókedvvel megtanult szép darabok előadását, a koncertjeiket tartják, ahol a lelkes közönség feléjük áramló figyelme és szeretete ad lendületet ahhoz, hogy együtt muzsikáljanak. Különösen büszkéek az alapító Liszt-díjas karnagyokra, Dr. Mindszenty Zsuzsánnára, az ELTE BTK Zenei Tanszék docensére, soku(n)k egykori tanárára, aki ma a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége, a KÓTA elnöke.

Újabb két tétel, az *As dew in Aprille* és a *This Little Babe* előadása következett Britten művéből. Zongorán közreműködött *Szekér Bernadett*, akinek külön is köszönet mondtak azért a magas színvonalú művészi munkájáért, hűségért és állandó jelenlétéért, ami nélkülözhetetlenné teszi őt a *Musica Nostra* működésében!

A közelmúltban a Nemzet Művészeinek választott *Párkai István* Kossuth-díjas karnagy, professor emeritus az ünnepeltek köszöntő beszédében kiemelte a *Musica Nostra* Kórus sokszínűségét, minden stílusban való jártasságát a középkortól kezdve egészen a kortárs zenéig. Hangsúlyozta a ritkán hallható művek, kuriozitások sorának műsorra tűzését-bemutatását, szokatlan párosítású hangszerkíséretes darabok előadását, mint például az emlékezetes nőikari *Vic Nees* mű bariton szólóval és harmonikával. Külön kiemelte, hogy mindez olykor még annak ellenére is így van, hogy korántsem biztos, hogy egyik-másik mű első hallásra minden kórustag tetszését megnyeri. Mindszenty Zsuzsánna és együttese méltatását végeztesül azzal a hasonlattal fejezte be, amit egykor moszkvai tanulmányainak befejeztével Szvjatoszlav Richterről mondott tanára, Heinrich Neuhaus professzor: mindent el tud játszani, azokat a darabokat is, amiket még csak meg fognak írni.

Párkai tanár úr ezt követően *Vadász Ágnes* főtítkárral együtt adta át a KÓTA Díszoklevelét és virágcsokrárt Mindszenty Zsuzsánnának és a jubiláló együttesnek. Ugyancsak régi hagyomány, hogy a kerek születésnapjukat ünneplő kórusok máig aktív

alapító tagjai is emléklapot vehetnek át; egy-egy szál virág kíséretében ezt *Somos Csaba*, a Művészeti Bizottság elnöke és – úgy is, mint a kórusnak kez-

detektől fogva állandó muzsikus partnere – e sorok írója adhatta át *Z. Dobos Eszter*, *Farkas Ildikó* és *Haraszti Erika* részére, valamint „ráadásként a máig is meglehetősen aktív alapítónak”, a KÓTA Elnök Asszonyának.

A vendégkórusok első fellépőjeként a **Patrona Hungariae Katolikus Iskolaközpont Gyermekkara** énekelte szívet melengető odaadással Szőnyi Erzsébet, Karai József és Ránki György egy-egy hangszerkíséretes művét – először „házon kívül” – *Szőnyiné Lobmayer Margit* gondos és szeretettel irányításával, aki 2012 őszétől vette át a kórus vezetését.

Az őket követő **Kókai Dalárda** 2005-től énekel együtt, legszívesebben katonadalokat, bordalokat, hazafias nótákat, népdalfeldolgozásokat. Nyilvános fellépéseik a karácsonyi, a húsvéti ünnepségek, nemzeti ünnepek alkalmához kötődnek. A vidám hangulatú próbák végére mindig előkerül egy-két üveg finom kókai bor is, mellyel szívesen „olajozzák” az éneklésben kiszáradt torkukat. Igen jókedvű, átélt előadásukat és karnagyukat *Kiss Fatimét* nagy tapssal jutalmazta a hallgatóság.

A kicsinyek után a **Patrona Hungariae Gimnázium Leánykara** is színpadra lépett Bárdos Lajos: *Menyecske* című kórusművének átél, szépen formált előadásával, *Nagy Andrea* vezetésével. Az együttes rendszeresen énekel az iskola rendezvényein, valamint liturgikus szolgálatot lát el az ünnepi szentmiséken. A leánykarnak számos fővárosi rendezvény is helyszínt teremt az iskolán kívüli bemutatkozáshoz, de ez este igazi megtiszteltetés volt számukra; a jubileumát ünneplő *Musica Nostra* Kórus koncertjének fellépői között tudni magukat.

A hangversenyen a könnyebb műfajok is megmutatkozhattak a **Street Art Choir** jóvoltából. A fiatal a cappella együttes 2013 októberében alakult *Sváb Zsófia* vezetésével. Repertoárjukon főként könnyűzenei számok szerepelnek, melyeket saját feldolgozásban adnak elő. A tagok változatos stílusú zenei háttérrel rendelkeznek, ami színesíti a közös munkát. Hangulatos műsorukban egyaránt szerepelt könnyűzenei kórusfeldolgozás, film főcímmel és spirituálé.

A **Vox Voluptatis Kórus** kamaragyüttesként 1990-ben alakult a Madách Imre Gimnázium egykori diákjaiból, akik együtt maradtak az érettségi után is, családtagjaikkal és barátaikkal bővülve. Alapító karnagyuk *Takács László*, a gimnázium 2006-ban nyugdíjba vonult ének-zene tanára, ma *Ráduly Ildikó* vezeti a kórust. A latin *Vox Voluptatis* kifejezés jelentése: az öröm hangjai. Az öröme, melyet az együtt éneklés okoz, és amelyet szeretnének átadni a hallgatóságuknak is. Ez maradéktalanul sikerült nekik Kocsár Miklós: *Suhanj szerelem*, F. Mendelssohn: *Frühlingsahnung*, *Die Primel* című kórusműveinek, valamint egy tradicionális spirituálé feldolgozás kiváló előadásában. Műsorukban zongorán közreműködött *Papp Gyula*.

A **Telki Nőikar** 2003 decemberében alakult néhány lelkes, zenét szerető és énekelni vágyó édesanyából. Az évek során a környező településekről is többen csatlakoztak a kórushoz, melyet 2009 decemberétől *Szijártó Tímea* vezet. 2013-ban a KÓTA keszthelyi minősítő hangversenyén arany fokozatot kaptak. Műsorukon *Zombola Péter*: *Éjjelek* (*Vajda János*) és *Pertis Jenő*: *Medvetánc* (*József Attila*) című kórusműveit énekeltek homogén hangzású, igényes előadásban *Tölgyesi Katalin*-fuvola-, és *Zára-Liedemann Ágnes* zongora kíséretével.

Az utolsó vendégkórusként színpadra lépő **Psalterium Hungaricum** 2001-ben alakult *Arany János* karnagy vezetésével, nevüket Szenci Molnár Albert zsoltároskönyvére emlékezve 2003-ban vették föl. Honlapjuk tanúsága szerint sokszínű közösségük soraiban vannak fiúk és lányok, diákok és dolgozók, házások és hajadonok/legények, budapestiek és vidékiek, a zenét komolyan és hobbi szín-

ten művelők; történész, geodéta, üzletember, kántor, tanár, jogász, mérnök. Ezt a társulatot igyekszik összefogni a karnagyi elvárásaiból nem engedő, következetes és közkedvelt vezetőjük, Arany János.

Rendkívül érzékeny interpretáció, kristálytisztán áttetsző hangzás jellemezte előadásukat Duruflé: Notre Pere és Ubi caritas et amor, valamint Poulenc: Videntes stellam c. művének megszólaltatásában, Györffy Katalin, az együttes másodkarnagya vezényletével.

A jubileumi hangverseny keretében Britten művéből hallgathat-

ra-számunkra is nagy öröm és megtiszteltetés az a tény, hogy kamarazenekarunkkal e nagyszerű együttesnek és vezetőjének muzsikus barátságát bírhatjuk immár két évtizede, s hogy ennek hangzó eredményei igen tekintélyes számban sorjázhatnak polcainkon: a Hungaroton, magyar és német magánkiadók CD-i, valamint bő másfél évtized közös ünnepi hangversenyeinek felvételei Francisco

tunk meg további három tételt a **Musica Nostra Kórustól**: Balulalow, Deo Gratias és Hodie. Szólót énekelt az imént még vezénylő két karnagy, Györffy Katalin és Szijártó Tímea. A nőikar ismét élményszámba menő előadását követően Mindszenty Zsuzsanna közös éneklésre a színpadra szólította az est valamennyi résztvevőjét, s a gyermekkar szólójával először Esterházy Pál: Harmonia Caelestis kantátasorozatából adtak elő két tételt, majd szinte minden jelen lévő – kórustag és hallgató – egygyé vált lelkiülettel szólaltatta meg búcsúzóul Kodály Esti dalát.

S ha egy személyes gondolattal zárhatom a beszámolót; számom-

Durante-tól Bach, Mozart, Saint-Saëns, Rheinberger és Erkel, valamint kortársaik művein keresztül egészen Farkas Ferenc és Berkesi Sándor oratórikus darabjaiig. Isten éltesen Benneteket a következő évtizedekre is!

Somogyváry Ákos

a KÓTA Választmányának elnöke

a CARITAS COLLECTIO KAMARAZENEKAR művészeti vezetője

RÖVID ÖSSZEFOGLALÓ A BÁRDOS LAJOS ZENEI HETEK TÖRTÉNETÉRŐL

Bárdos Lajos Születésének 115 éves jubileumi évében, az idén 38. alkalommal

A **Bárdos Lajos Zenei Hetek** alapítója és művészeti vezetője **Kempelen Tünde** a Liszt Ferenc Zeneakadémia karvezető és középiskolai énektanári tanszakán végzett 1965-ben.

Az idő tájt még az iskolai énekkoktatás nagyon sok helyen igen magas szintű volt, zenei általános iskolák szép számmal működtek, mindennapos énekórákkal.

Kempelen Tünde úgy látta, hogy nagyobb szükség lenne az iskolai énekkoktatásból kimaradt fiatalok és felnőttek zenei nevelésére. Így érdeklődése a „népművelés”, a közművelődési intézmények felé fordult.

Pár éves tapasztalatszerző, művelődési házi munka után a Solymári Apáczai Csere János Művelődési Házba került igazgatónak.

Rendkívüli zenei érdeklődésű, énekelni szerető

falut ismert meg Pest megyében, ahol- egy akkor már nyugdíjas - kiváló énektanárnő működött, aki a muzsikát magas szinten befogadó talajt készítette elő.

Kórusok működtek és a kórushangversenyek alkalmával az udvaron álltak a telt házba már alig férő hallgatók.

Kempelen Tünde ünnepi országos és nemzetközi hangversenysorozatot tervezett az éneklést szerető emberek és kórusközösségek részére, ebben a Budapesttől könnyen elérhető faluban, minden év tavaszára, Bárdos Lajos zeneszerző, karnagy, muzikológus univerzális életművének példája nyomán.

Bárdos Tanár úr, volt zeneakadémiai tanára, a tervet örömmel és támogatással fogadta.

1977-ben indult a sorozat. Tíz éven át kijárt Bárdos Tanár Úr Solymárra, illetve később a budapesti helyszíneken lévő kórushangversenyekre, zenetudományi-, zenepedagógiai előadásokat is tartott énektanárok, karvezetők részére. Életének utolsó zenepedagógiai előadását a Zenei Heteken, 1986 májusában tartotta.

Ez a ma már 2-2 és fél hónapos sorozat kórusfórumként indult a kezdetektől.

Alapja a kóruskultúra. Bemutatja a közművelődés fejlődését,- kapcsolódva Európához- a vokális és hangszeres, egyházi, világi és népzenei keretben, a régmúlttól napjainkig.

Nem versenyjellegű és nem bevételcentrikus. Ünnepek azoknak az együtteseknek, amelyek már magas szinten muzsikálnak, de segíti a kezdeti gondokkal küzdőket, ismeretek szerzését, bemutatkozási lehetőséget biztosít, de azoké a résztvevő hallgatóké is, akik ezt érdeklődéssel befogadják.

Alkalmat ad karvezetők, zenepedagógusok továbbképzésére, zenei szimpózium rendezésére, valamint a társ-művészetek bemutatására is.

Ezt a zenei sorozatot elindulásától kezdve napjainkig a legjobb magyar kórusaink is fémjelzik. (A teljesség igénye nélkül, a nagymúltú kórusok közül: *Debreceni Kodály Kórus, Pécsi Nevelők Háza Kamarakórusa, Kaposvári Vikár Béla Kórus, Miskolci Bartók Kórus, Váci Vox Humana Kórus, Magyar Rádió Gyermekkara*, stb.)

A képzőművészeti kiállítások közül csak megemlítve: *Servatius Jenő* szobrai, *László Gyula* grafikáit, stb. – és sokan másokat)

Kempelen Tünde az addig Solymáron működő kórusok mellett megalapította a **Solymári Madrigalkórust**, ahová Budapestről is kijártak az énekbarátai.

1981-től a Budapesti Művelődési Központba került, mint zenei szaktanácsadó.

Az állandó kapcsolattartás a karvezetőkkel és kórusokkal, a számos budapesti központi hangverseny szervezése segítette önálló munkáját a Zenei Hetek állandó bővítésében.

Budapest lett a központ, de mind több, a rendezvényekhez méltó, vidéki befogadó helyszín alakult és a határon túli alkalmak is egyre bővültek.

1986-ban, Bárdos Tanár Úr halála után kapta meg igazi nevét a kórusfórum sorozat: **Bárdos Lajos Zenei Hetek**.

A Solymári Madrigalkórus addigi formájában megszűnt, de akkorra új együttest alapított Budapesten, mely már **Bárdos Lajos Kamarakórus**-ként működött folytatólagosan, és jelenleg is, a Zenei Hetek alap-együtteseként.

Kórus-partnerkapcsolatok révén európai fesztiválokkal gazdagodott a sorozat.

Öt Európai Bárdos Lajos Fesztivált rendeztek külföldi partnerekkel együttműködve Ausztriában, Romániában, Lengyelországban, Franciaországban és Olaszországban.

Olaszországban, 2008 és 2009-ben a Bárdos Lajos Kamarakórus önállóan is, majd magyarországi

és felvidéki énekkarokkal együtt is kortárs magyar zeneszerző miséjét mutatta be Assisiben, a két alkalommal megrendezett Magyar Kórusok Olaszországi Bárdos Lajos Fesztiválja alkalmából.

A Zenei Hetek rendezvényein több mint százötven ezer dalos énekelt, 20 ország kórusaiból.

Amint lehetséges volt,- 1989- 90-től sikerült egyre több határon túli énekkarral kapcsolatot létesíteni, egymás zenei kultúráját megismerni, szakmailag segíteni őket, és együtt fesztiválokat rendezni.

A Bárdos Lajos Zenei Hetek keretében Székelyudvarhelyen, a Benedek Elek Tanítóképző Camerata Leánykarával és *Orosz-Pál József* karnaggal **Európai Bárdos Lajos Kórusfesztivált** rendeztek, majd folytatódott a munka **Bárdos Lajos- Balázs Ferenc Fesztivál**ként.

Azután, a Dr Palló Imre Művészeti Iskola Alapítványával és *Bodurián János* igazgatóval együttműködve **Bárdos Lajos- Palló Imre „Éneklő Ifjúság” Kórusfesztivál**ként évente megrendezték a bemutatkozó sorozatot, magyarországi és erdélyi énekkarok egymást vendéglátó segítségével, 2004-ig.

Ezzel párhuzamosan 1994-től Marosvásárhelyen gyermekkarok és felnőtt kórusok fesztiválja volt Bárdos Lajos - Nagy István kórusfesztivál címmel, Kovács András, a Nagy István Ifjúsági Kórus karnagyával együttműködve.

A Gyergyóremetei „Frater György” Általános Iskolával és *Truczsa Árpád* karnaggal éveken át szintén rendeztek **„Éneklő Ifjúság” Kórusfesztivált**.

Több ízben volt közös Egyházzenei fesztivál is Erdélyben.

A Zenei Hetek szervezésében látogatott ki Erdélybe először, az akkor újonnan megalakult, magyarországi **Gregorián Társaság** vezetője, *Béres György*.

2000-ben Marosvásárhely- Csíksomlyó-Székelyudvarhely együttműködésében **„Márton Áron Egyházzenei Fesztivál”** volt és két alkalommal Kolozsvárott is.

Jelenleg már, örömteli módon, ezeknek a helyszíneknek magas szinten kibontakozott saját munkája, így a példa nyomán, saját erőből rendeznek fesztiválokat.

Több ízben volt fesztivál Felvidéken is, illetve ha a határon túli anyagi és technikai lehetőségek megengedik, az elkövetkezendő években is lesz.

Öt alkalommal tartottak **Nemzetközi Kórusfesztivált Pelsőcön** *Samu Katalin* karnaggal együttműködve.

2001-ben Zoboralján is Bárdos Lajos Kórusfesztivált rendeztek.

Nagymenyeren 2007-ben **„Éneklő Ifjúság” Díszhangverseny**t tartottak, *Orsovics Yvette* rendezésében.

Zselízen, a Fr. Schubert Gyermekkar és a Vegyeskar karnagyával, *Dr Horváth Gézával* is több ízben szerveztek Bárdos Lajos Kórusfesztivált és tervezik a további években is.

2002-től a Vajdaságban is megindultak a Bárdos Fesztiválok, me-

lyek napjainkban is folytatódnak. Újvidéken, Temerinben, Óbecsén, Zentán, Muzslán, Csókán, Adán és Nagybecskerekén tartottak kórus bemutatásokat.

Jelenleg Temerin a délvidéki gyermek és ifjúsági hangversenyek központja és Nagybecskerekén vannak a felnőtt vegyeskórusok.

A Bárdos Lajos Zenei Hetek szerkezete azonosan alakult az évek folyamán.

Budapesten, Húsvét utáni 1. vagy 2. hétvégén vannak, a kórusirodalom számos műfaját bemutató sorozat nagyszabású megnyitó kóruskoncertjei. Sok kiváló, szinte évenként visszatérő, példamutató énekkar szerepel a hangversenyeken. A teljesség igénye nélkül, mint pl. az Óbudai Kamarakórus, az Erkel Ferenc Vegyeskar, a Budapesti Monteverdi Kórus, Vass Lajos Vegyeskar és Kamarakórus, a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Cantate és Jubilate Kórusa, Országos Széchényi Könyvtár Kórusa és még sok kiváló ifjúsági és gyermekkar.

Felvidéki kórusok közül: a Zselizi Franz Schubert Vegyeskar, Dr Horváth Gézával, vagy a Kodály Zoltán Daloskör Józsa Monika vezetésével.

Erdélyből a Marosvásárhelyi Nagy István Ifjúsági Vegyeskarral, Kovács András karnaggyal, Délvidékről a Temerini Kókai Imre Általános Iskola kórusával és a Temerini Juventus kórusal van állandó cserekapcsolat.

Rendkívül fontos viszont, hogy mindig újabb, kevésbé ismert, vagy nem régen alakult fiatal kórus mutakozhasson be a fesztivál bemutatóin.

A megnyitó hangversenyeken, koncerttermekben Kamarakórusok és nagyobb vegyes-karok a vendégek Budapestről, vidékről, határon túlról.

Szombaton délután van az I. hangverseny.

Vasárnap délelőtt az énekkarok szentmisén éneklnek közösen Bárdos Lajos: Missa Tertiáját a Mátyás templomban. Ez után a Farkasréti temetőben is énekelnek a kórusok és megkoszorúzzák Bárdos Lajos síremlékét. Délután van a II. Megnyitó hangverseny, koncertteremben. Minden hangversenyen 5 énekkar tart bemutatót, saját stílusának megfelelő műsorról, benne egy szabadon választott Bárdos művel.

A további hetekben Női-, Férfikari és Musica Sacra hangversenyt, több ízben gregorián scholák bemutatóját, előadásokat, kiállításokat tartanak Budapesten. Ezen kívül hangszeres közreműködőkkel kantáta, ill. oratórium esteket is.

Szintén Budapesten van egy „Éneklő Ifjúság” díszhangverseny is.

Hagyományos, az igen szép és az alkalomhoz illő Pünkösdhétfői „Énekeljünk együtt” Ünnepi Hangverseny Budapesten a Szent Imre Plébániatemplomban

Évek óta állandó partner Tolna megye, ahol ifjúsági és felnőtt kórusbemutatók vannak. Pest megyében, és más alkalmas, befogadó vidéki helyszínen is több gyermek és ifjúsági kórushangverseny van a Zenei Hetek folyamán.

Idén új helyen, Kiskunfélegyházán tartottak nagyszabású bemutatót a Bárdos évforduló kapcsán, ahol helyi gyermek, ifjúsági és felnőtt énekkarok működtek közre, valamint két budapesti kórus is vendég volt.

Délvidéken az idén, mint már hagyományosan, Temerinben volt az igen gondosan megrendezett és sikeresen megtartott „Éneklő Ifjúság” Hangverseny.

A felnőttek Nagybecskerekén, a *Konrád Emma* vezette **Emmanu-**

el Kamarakórussal szakmailag együttműködő szervezésben közösen énekelte Bárdos mise után, a székesegyházban adtak igen magas szintű hangversenyt.

Minden alkalommal, a határon túli Bárdos fesztiválokra meghívott résztvevő együttesekként szerepelnek magyarországi kórusok is.

Az alap-együttes, a Bárdos Lajos Kamarakórus vendéglátó, aktív szereplője és szervezője a fesztiválnak. Önálló esteket tartottak Budapesten, Bárdos Lajos, Kodály Zoltán és kortárs szerzők műveiből. Egyben természet-fotókból kiállítást rendeztek az egyik kórustag rendkívül magas művészi színvonalú képeiből.

A 38. Bárdos Lajos Zenei Hetek Turán zárult, a Galga-menti Népzene és Kórustalálkozóval.

Ez, a már 12 éve folyamatos Turai bemutató méltó összefoglalója az ifjúság és a hagyományörző idősebb korosztály értékes, hiteles népzenei munkájának, a hangszeres zene, a népdal éneklés és néptánc területén.

1990-ben *Kempelen Tünde* megalapította a **Bárdos Lajos Zenei Hetek Kórus-, és Ifjúságnevelési Alapítványt**.

Művészeti vezetőként végzi a szakmai és szervező munkát. Az összes rendezvény minden megnyitványulási formáját igyekszik állandó jelenlétével kontrollálni, összefogni és egységében megőrizni.

Az Alapítvány civil, nem profit orientált, a Bárdos Lajos Zenei Hetek és a Kórus fenntartója.

A rendezvények ingyenesek, mindenki számára nyitottak.

Csak pályázatok és rokonszenvező támogatók, valamint a ma is még énekelni szerető és közösségeiket egyben tartó kórusok segítségével működnek, csodával határos módon.

Az ének, a torkunkban lévő legtermészetesebb hangszer, lelki életünk talán legigazibb kifejezője. A kemény, fegyelmezett, egymás fizikai és szellemi adottságait összehangoló próbák alatt csiszolódik a kórustag és válik jobb emberré, aki részt vesz a közös műalkotásban. Az alkotás viszont igazán csak akkor teljesebbé válik, ha megteremtődik a befogadó közösség a hallgatóság is. Így teljes az egység. A zenei műalkotások így töltik be jobba tévő hatásukat, tehetik szebbé mások életét, az előadók és hallgatók körében egyaránt.

„Az ének szebbé teszi az életet, az éneklők másokét is”- Kodály Zoltán elve hiteles gyakorlati megvalósítójának, Bárdos Lajosnak példája nyomán.

www.bardoskorus.uw.hu

- *kto* -

KÉPESLAPOK „SZÉKELY TÜNDÉRSZÁGBÓL”

2014. októberében a szegedi **Bartók Béla Nőiakar** *Ordasi Péter* és *Rozgonyi Éva* vezetésével Erdélyben járt két ottani kórus hívására, hogy olyan élményekkel gazdagodjon, melyeket nem könnyű szavakba önteni.

Így inkább a szemem-szívem elraktározta benyomásokat, emlékeket veszem elő.

1. képeslap:

Első úti célunk az Erdély szívében, a Görgényi-havasok lábánál fekvő Szováta. Gyönyörű hely, hegyek, erdők, az ősz ezer színében, madarak koncertje – békét, nyugalmat áraszt.

Nem véletlenül kedvelt üdülőhely.

Legértékesebb kincse azonban nem holmi hivalkodó szálloda vagy elegáns étterem a Medve-tó partján, hanem két elhivatott ember fáradtságát nem ismerő, kitartó, áldozatos munkájának gyümölcse: a 2005-ben Szovátáról és a Felső-Nyárárdmente hét falujából származó magyar gyerekek alkotta **Marosszéki Kodály Zoltán Gyermekkar**. Vezetőik, két elszánt, lelkes magyarországi pedagógus, *Nagy Éva Vera* szerzetesnővér és *Czakó Gabriella* tanárnő a szegény, eldugott falvakban élő gyerekekhez hozzák el az értékes zenét, kultúrát, „egy boldogabb gyermekort – tündérkertet”. Szívet melengető érzés Kocsár Miklós *Salve Regináját* ezekkel a nyílt tekintetű, csalóányhangú gyerekekkel együtt énekelni.

2. képeslap:

A Kodály Zoltán Népfőiskola épülő új otthona már felépített és leendő falai között énekszóval kérünk áldást,

hogy amin oly sok ember szívvel-lélekkel munkálkodik, hamarosan megvalósulhasson.

Hiába süvít a szél s bújik be a kabátunk alá is, lelki szeminkkel látjuk, érezzük a majdani fészek melegét, a fage-rendák, -bútorok illatát, halljuk a muzsikát.

3. képeslap:

Jobbágytelke, Falumúzeum. Visszamegyünk az időben, régi (vagy nem is olyan régi?) korok embereinek használati tárgyai, ruházata és nagyon kedves idegenvezetőink mesélnek nekünk a székely nép szokásairól, mindennapi életéről,

munkájáról, kedvteléseiről. Kórusunk névadójának szel-leme is jelen van, dalra fakaszt bennünket, a legtermésze-sebb, hogy emléktáblája alatt felcsendül az Erdő, erdő, erdő, marosszéki kerek erdő.

4. képeslap:

A kolozsvári ferences kolostor refektóriumában ódon falak között, mérművekkel díszített felolvasófülke és csúcsívés

boltozat alatt megható koncert részesei lehetünk a *Bedő Ágnes* karnagy vezette **Guttman Mihály Pedagóguskórus**-sal közösen. Nem csupán a fantasztikus helyszínt élvezzük, hanem a meleg, barátságos fogadtatást, melyben a kórus és karnagya részesít minket. Mi mással is zárulhatna ez a szép este, mint közös népdalénekléssel.

S Erdélyből hazatérve valóban úgy érezzük: Tündérországból jöttünk.

Praefort Veronika

PÉCSI KÓRUSAJÁNDÉK

Adventi zenés áhítat

Ugye, mindannyian ismerjük azt kivételes pillanatokban ránk törő torokszorító érzést, amikor annyira gyönyörűen énekel egy kórus, hogy hallatán a megrendüléstől lenyűgözve szégyenlősen nyeldessük vissza feltörni vágyó könnyeinket? Pedig „csak” annyi történt, hogy a zene elérte az igazi célját, a szépség kiváltotta belőlünk azt a hatást, amiért létezik, vagyis kiváltotta bennünk a megrendülést.

A Pécsi Kamarakórus most egyetlen napon két ilyen megrendítő élménnyel ajándékozta meg a hallgatóságot: december 16-án, egy napon két hangversenyt is adott a budai Várban. Az egyiket délelőtt a Történeti Múzeumban – a KÓTA által szervezett népszerű vasárnap délelőtti múzeumi hangversenyek sorába illeszkedve –, a másikat délután, a múzeumtól rövid kényelmes odébb sétálással elérhető, közeli Bécsi kapu téri evangélikus templomban. A kórus mindkét helyen visszajáró vendég, a múzeumban egy évvel, a templomban pedig hét évvel korábban szerepelt.

A kórusok és a karnagyok saját gyakorlatukból tudják, majdhogyan lehetetlen egy napon kétszer egymás után ugyanolyan magas esztétikai színvonalon énekelni, ezért nem is szívesen vállalkoznak rá. Hogy a neves pécsi kórus mégis mert, abban több évtizedes magas színvonala és – ne félünk kijelenteni – rendkívül magas szakmai rutinja is szerepet játszhatott. (Sőt, a délelőtti és az esti koncert között még ráadásaként, „csak úgy” a Normafánál lévő idősök otthonában is énekeltek egyet az ottaniak őszinte örömeire.)

A megismételt csoda létrejöttéhez, amelyben részesültünk, azonban egy harmadik feltétel is szükséges, de erről gyakran hajlamosak a kórusok és a karnagyok megfeledkezni. Mégpedig arról, hogy a kórus minden egyes tagjának és karnagyának egy emberként, közösen együtt lélegezve kell hinnie a zene, a szépség mindenhatóságában, és érzelmileg azonosulniuk kell egymással ebben, különben nem jön létre a közs csoda, csupán kívülállóként, egyéni szereplők halmazaként lélektelenül darálják le egymás után a műveket. A kóruséneklés legnagyobb értéke éppen abban rejlik, hogy a szépség bűvölete képes egyetlen lélektani közösséggé formálni a sok kis különálló énekes „magán lelkecskét”. Ha egyszer megpróbálják megfejteni a **Pécsi Kamarakórus** magas színvonalának és sikereinek titkát, az összetevők közt alighanem ez az együtt izzás is szerepel majd.

Persze egyéb feltétel is szükséges a torokszorító varázslat létrejöttéhez, mégpedig a karnagy személyisége és szemléletmódja. De ismerve a sok száz szereplésen, sikerben edződött **Tillai Aurél** minden nehézséget legyőzni akaró abszolút igényességét, már-már maximalizmusát – amely életszemléletének és kórusvezetői munkájának alapvető vonása –, már nem is tűnik annyira szokatlannak, hogy egy napon kétszer is képesek voltak véghezvinni az áhítat megszületését.

Zenés áhítat, ez szerepel a kórus meghívóján. És valóban: emelkedett adventi áhítatban, a legjobb amatőr kórusainak egyikének, a KÓTA- és Magyar Örökség díjas kórus és Liszt- és Magyar Örökség díjas, Érdemes Művész karnagyának ajándékában lehetett részük azoknak, akik mindkét hangversenyt végighallgatták. A pesti hangversenyezés egyik célja – Tillai Aurél karnagy szavaival – az volt, hogy „a régi, szeretett volt kórustagok, ismerősök ismét találkozhatnak, és ez főként az esti koncerten megható pillanatokhoz vezet”.

Érdemes szólni a két hangverseny műsorának összeállításáról is, mivel a siker elérésében ennek is szerepe van. A kórus délelőtti világi (múzeumi), este egyházi (templomi) helyszínen lépett fel, és emiatt

néhány mű vagy csak itt, vagy csak ott hangzott el – ennek megfelelően változott a művek sorrendje is –, de a művek többsége, vagyis a „törzsanyaga”, amely mindkét hangverseny vezérgondolatát adta, jó érzékkel válogatva, azonos volt mindkét színhelyen. Egy példát erre: a múzeumbeli, világi hangversenyen jól hatott a kórus franciaországi útjának emlékét is idéző „Avignoni hídon” vidám dallama, vagy olaszországi útjukra is emlékező *Rossini* könnyed, pezsgős mámorát idéző *Újévi köszöntője*, ám esti, templombeli műsorukba – amely tulajdonképpen protestáns zenés istentisztelet volt, ahol a zene

is Istent dicsőíti, magasztalja – ezek már nem illettek bele, és szerencsére nem is kaptak helyet.

Ez a pompás, kiérlelt kórus sok szakmai kérdésben ad példát más kórusoknak anélkül, hogy szóban beszélne sikere okairól. De éneklésüket hallgatva ennek ellenére azért sok mindent el lehet lesni tőlük: például azt, hogy a fellépés – esetlegben egy világi és egy egyházi – helyszínére, várható közönségére, és a művek sorrendjére is érdemes figyelnie a műsort összeállító karnagnak, és ezekhez a kívánalmakhoz igazítani a műsort. Ugyancsak a gondos műsorszerkesztést dicséri, hogy az általuk előadott művek szinte valamennyi zenei korszak stílusából adtak ízelítőt, és mindegyiket a saját korstílusának előadási módjában szólaltatták meg. Ennek a vájtfülvű kórusnak az előadásában hál'istennek másképp szól a bécsi klasszikus Beethoven, mint a romantikus Grieg vagy a barokk Bach vagy a középkori mű – ebben ezúttal is érdemes professzornak bizonyult professor emeritus Tillai Aurél. Pazar sokszínűség jellemezte az előadott művek szerzőinek földrajzi hovatartozását is: francia, német, angol, osztrák, finn, norvég és magyar szerzők műveit adták elő.

Mindkét műsorban üdvözlésképpen hangzott el *Charpentier* ismert *Te Deum*ának ujjongó, Isten dicsőségét zengő ismert műve. Ezt követően a múzeumban előadták még a Virágh Benedek költő és pálos szerzetes – aki egykor Pécsen járt középiskolába – versére írott *Kodály Békességóhajtását*, *Fauré Jean Racine énekét*, *Franck* XIII. századi misztika

ihlette, 1872-ben Úrnapijára komponált *Panis angelicus* kórusművét, amelynek szoprán szóját Komáromi Alice énekelte, orgonán dr. Kopjár Gábor kísért. Utána a késő romantikus Liszt-kortárs *Rheinberger Abendliedje* és *Rossini* bájos, habkönnyű *Újévi köszöntője* következett, ez utóbbi évtizedek óta változatlanul gyönyörű hangú szólistája ismét Komáromi Alice volt. *Bach Mein gläubiges Herze* (68. kantáta) áriáját ugyancsak Komáromi Alice szójával és dr. Kopjár Gábor orgonakíséretével hallhattuk. Egy *Mozart*-kettős következett, az 1774-ben komponált „*Menedéked alá futunk...*” duettje két gyönyörű, érett hangú szoprán, Komáromi Alice és Tillai Tímea előadásában. Kortárs szerző, az 1946-ban született Rutter angol szerző műve, az ároni áldást megéneklő *The Lord bless you and keep you* zárta a délelőtti koncertet.

A délelőtti műsornak magas esztétikai gyönyörűséget, élményt adó volta ellenére eleinte meglepően gyér hazai közönsége volt – talán az előzetes hírverés volt kevés vagy megkészt? –, de fordult a kocka, s a múzeumban épp ott nézelődő külföldiek és magyarok fülüket hegyezve egyszer csak elkezdtek befelé szállingózni a hangverseny termébe, becsábította őket a különlegesen szép énekszóló, úgyhogy végül teljesen megtöltötték a nézőteret, és fokról fokra, előbb meglepődve, majd egyre jobban fellelkesülve, később megmámorosodva a váratlanul ölükbe hullott ajándéktól, elragadtatott tapsal köszönték meg a kórus adventi ajándékát, a pompás énekszólót. A külföldiek, akik ily módon váratlanul pottyantak a mézesbödönbe, biztos, hogy a pécsi kórus – és a magyar kórusok – jó hírét viszik vissza hazájukba, ami nem egy utolsó szempont olyan időszakban, amikor idehaza egyesek temetik a magyar kóruséletet. Honnan is tudnák, hogy bizony továbbra is él az, ha nem mennek el például erre a valódi értékes igazi kulturális eseményre?

Az esti hangversenyen – a fent említett műveken kívül – az egy-

házi környezethez illően elhangzott még *Tillai Aurél Négy korálfeldolgozása* is. Az első a XVI. századi korál dallamára írott *In dulci jubilo* („Hadd zengjen énekszóló”), amelynek szóját Tillai Tímea énekelte. A második korálfeldolgozás, a tiz szopránhangra írott Finn esti dal („Ó, tejeszd ki”) bizonyosság volt arra, hogy ez a kivételes képességű kórus figyelemre méltó egyéni hangokkal is rendelkezik. Harmadikként a Király Imre protestáns költő versére írott Dicsőült helyeken korálfeldolgozás, végül negyediként – bemutatóként – a XVII. századi dallamra írott *Adeste fideles* („Fel, útra, ti hívek”) karácsonyi ének hangzott el. Ugyancsak hallhattuk *Beethoven: Jesu dulcis memoria* című művét és befejezőként Kodály ismert *114. zsoltárát* is.

Bár templomban általában nem illő tetszést kifejező tapsal megköszönni még a különlegesen szép énekkari produkciót se – bár protestáns szokás szerint ha a zenés istentisztelet magasabb rendű változatánál, például egy Bach-kantáta tételei közrefogják a prédikációt, az áhítat végén megengedett a taps –, *Bence Imre* esperes igehirdetéséből és köszönő szavaiból kiderült, hálás az értékes ajándékért, örömmel adott helyt a kórusnak, hogy énekével részt vehessen az istentiszteletben.

Elmondhatjuk, mind a délelőtti, mind az esti zenés áhítat valódi zenés áhítat volt. Reméljük, jövőre újra megkapjuk ezt a csodás adventi ajándékot.

Kocsis Klára

ŐSZI TURNÉK, SZOMSZÉDOLÁSOK TOKAJ VÁROS VEGYESKARÁVAL

Harmadik nagykarolyi utunkat az ősz elején, 2014. 09. 27-én bonyolítottuk le a Fatimai Szűz Mária templom kórusának meghívására. A kedvességet nem lehet megunni, csak örömmel elfogadni és lehetőségig viszonzni. Márpedig *Juhász Miklós Gyula* kórusának kedvességét, szeretetét mindannyiszor tapasztaltuk, amikor csak hozzájuk látogattunk.

Ezúttal egy kórustalálkozóra is invitáltak minket, melyet a Nagykárolyal szomszédos Mezőfény római katolikus templomában rendeztek azon okból, hogy az orgonájuk 150 éves lett. Minden meghívott kórus eljött, a több száz énekes teljesen megtöltötte a templomot. A 14 fellepő kórus között 13.-ként léptünk színpadra. A hely szellemének megfelelően minden kórus műsora egyházzenei alkotásokból állt, de egyáltalán nem volt egyhangú vagy unalmas, hiszen nagyon különböző műfajú művek hangzottak el. A mi műsorunk a

következő volt: Saint Saens: Szőlő örömeinek; Schubert: Pásztor kórus; Rutter: Gyönyörű mind, Ramsay: Hinni taníts, Uram. Régen tapsolt nekünk ilyen nagyszámú közönség.

Egy ilyen műsorfolyamat végigkövetni mindig tanulságos, hiszen mindig tanulhatunk másoktól, új művek megismerésére is van lehetőség, de új barátok szerzésére is alkalom nyílik. A 11 órától 14 óráig tartó seregszemle egy közös dal előadásával ért véget, majd a házigazdák emléklapokat adtak át minden kórus vezetőjének. Ezután a közeli kultúrházban vendégelték meg minket egy finom ebéddel, mely során még folytatódott az ismerkedés, beszélgetés, felszabadult nótázás.

Ebéd után csatlakoztunk a nagykarolyi kórushoz, és továbbindultunk az esti koncert helyszínére. Hihetetlen élmény volt ott énekelni. A Károlyi kastély ugyanis első kirándulásunk idején még romos volt, a második ott tartózkodásunk idején már megcsodálhattuk a gyönyörűen helyreállított épületet. Most pedig ennek díszcsarnokában énekelhettünk. Ismét

Koncert a Károlyi kastélyban

és valamennyi énekünkkel

egyöntetű sikert arattunk. Szólót énekelt *Gorcsa György* és *Jászainé Kohlmáyer Ágota*, *Várhelyi Katalin* kísért a kastély zongoráján. Vezényelt *Pásztor Istvánné*.

Ezután a vendéglátók közösségi házába sétáltunk, ahol folytatódott az este. A hangulatfelelős egy háromtagú zenekar volt, és szinte nem maradt ember, akit ne csábított volna táncra a három jó hangú férfi zenész. Eközben folyt a kellemes beszélgetés, megvacsoráztunk, majd éjfél tájban hazaindultunk. Úgy vettünk búcsút vendéglátóinktól, hogy folytatása következik.

* * * *

Kórusunk másik meghívást is kapott a lengyel üdülőváros, Iwonicz Zdroj Cantata nevű kórusától, hogy ünnepeljük velük megalakulásuk 40 éves jubileumát. Nem voltunk idegenek egymás számára, hiszen májusban ők is jelen voltak a mi kórusunk 25 éves jubileumi ünnepségsorozatán.

Csak délután 13 órakor tudtunk elindulni 2014. 10. 10-én, mivel munkából jöttünk, izgalmas volt, hogy időben odaérünk-e. Sikerült. Meleg szeretettel fogadtak bennünket. Megint meggyőződhattünk arról, hogy a lengyel-magyar barátság a legvalóbb valóság.

A nyelvi nehézségek áthidalásában mindvégig segített *Srtuba Imre*, aki kitűnően tolmácsolt nekünk. A vendéglátók részéről *Doroti Sokolowska*, az üdülő körzet kulturális vezetője kalauzolt minket az itt töltött 3 napon át. Az események gyorsan peregtek.

Alighogy megérkeztünk, gyors vacsora után a kórusunk önálló hangversenyének helyszínére sietett. Ezt a színházban tartották. A sokkoló meglepetés akkor ért bennünket, mikor megérkeztünk, mert a terem már zsúfolásig megtelt közönséggel. Így minden próba és beéneklés nélkül kellett megkezdenünk a műsort. Mégis igen nagy sikert arattunk, különösen a népdalfeldolgozásainkkal. A művekben fontos szerepet kaptak tehetséges szólistáink: *Tóth Ottóné*, *Jászainé Kohlmáyer Ágota*, *Gorcsa György*, *Kis Imre* és *Pásztor Imre*. Zongorajátékával *Várhelyi Katalin* most is osztatlan sikert aratott. Vezényelt *Pásztor Istvánné*.

Az este baráti beszélgetéssel, énekléssel folytatódott a két kórus egymásnak adta "a szót", az éneket.

Másnap reggeli után indultunk az üdülőkörzetbe kirándulni. Ezek a gyógyvizükről ismert városkák a Keleti-Kárpátok vajdaságában fekszenek. A gyönyörű táj, a friss levegő és a gyógyító vizek nagyon sok turistát és gyógyulni, pihenni vágyó embert vonzanak ide.

Lehetőségünk nyílt arra, hogy megkóstoljuk gyógyvizeiket, melyek nagyon jó hatással vannak a légzőszervi megbetegedésekre. Kirándulásunk csúcspontja a só kamrában relaxálással töltött idő volt. A halk zene mellett többen közülünk el is aludtak.

Ebéd után a templomi rendezvényre készültünk. A program jubileumi misével kezdődött, hiszen a **Cantata Kórus** a templom énekkara, a kórus vezetője a nyugalmazott lelkész, *Kazimierz Piotrowski* atya. Ezek után következett a mi kórusunk, egyházi művekből álló

rövid koncertjével. A közönség állva tapsolt meg bennünket. A jubiláló kórus kiváló színvonalon, a 40 éves múltjához méltó koncertet adott. Az ünneplés a szálloda éttermében folytatódott. Itt megjelentek a városok képviselői, polgármesterei, köszöntötték a jubiláló kórust és vezetőit. Mi is gratuláltunk nekik az elmúlt 40 évhez, és átadtuk emléktárgyainkat, valamint az elmaradhatatlan to-kaji borokat.

Az est nagyon emelkedett hangulatban zenés-táncos mulatsággal folytatódott.

Másnap korán reggel elbúcsúztunk a kórus nagy részétől. *Doroti Imre* és néhány kórustag velünk tartott. Először a Solina víztárolóhoz mentünk, melynek partján 32 km-t lehetett volna megtenni, ha körbe akartuk volna járni. Utána a hegyekben lévő Myczkowcebe indultunk. Itt az egyházi Caritas-szolgálat által működtetett hatalmas parkban megtekinthettük a Biblia útját, melyben megelevenedtek a Szent könyv eseményei.

Láthattunk még 140 féle növényfajt, s ezzel még nem értek véget a csodák. A következő kertben 150 templom fából készült makettjét állították ki, többek között azt is, amelyikben énekelünk. Az élménytelen kirándulást ebéd követte, ez után indultunk haza, hiszen még minden kórustag le akarta adni voksát a választáson. Úgy véljük, ez is jó kezdeményezés volt, s most már a lengyel testvérvárossal is van kapcsolatunk.

Dr. Jánosné Petruska Magdolna

Tisztelt Vadász Ágnes

Ezúton szeretnék köszönetet mondani Önnek, a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségének, a kórusoknak és karnagyoknak, mindenkinek, akik édesapám műveit műsorukra tűzték és tűzik, valamint mindenkinek, akik az ő munkásságát, illetve személyét tisztelték és tisztelik a mai napig.

Illetve ezúton is kérem Önöket, hogy Karai József műveit tartsák életben, ismertessék meg az újabb generációkkal, hiszen múlhatatlan értékekről van szó, olyan munkásságról, amelynek műveit Japántól Ausztrálián át Kanadáig játszották a legkülönbözőbb kórusok és zenekarok.

Ha ehhez bármilyen kottára vagy egyéb segítségre szükségük lenne, forduljanak hozzám - mint a hagyatéki kezelőjéhez és az örökül hagyott anyagok birtokosához - bizalommal.

Köszönettel és tisztelettel

Karai Péter

NépzeneSzó

NÉPDALKÖRÖK, PÁVAKÖRÖK ÉS NÉPZENEI EGYÜTTESÉK OLDALA

A VASS LAJOS NÉPZENEI SZÖVETSÉG X. KÁRPÁT-MEDENCEI DÖNTŐJE

„Vannak vidékek,
ahol az ének
kiment a szokásból
ha van is élet
azt hihetnétek
mindenki gyászol

pedig csak védett
helyen az ének
valahol mélyen
szunnyad a lélek
legjobban féltett
gyöngé csücskében...”

(Kányádi Sándor: Vannak vidékek)

Akik összejöttek a Vass Lajos Népzenei Szövetség X. Kárpát-medencei Döntőjére, azoknak is a lelkük legmélyén az ének, de hála Istennek, nem szunnyad, hanem él és szebbé teszi önmaguk és mások életét.

Vass Lajos halálának évfordulója, november 6-án van, ezért a két éves ciklusainkat mindig ennek a dátumnak a közelében zárjuk. Népdallal, népzenevel emlékezünk névadónkra, aki először énekelte meg az országot. Szeretnénk méltóan őrizni szellemét, és mozgalmunkat minél szélesebbé tenni, amiből persze, nem hagyhatjuk ki az önhibájukon kívül rekedt magyarokat sem. Tehát, munkánk határainkon átível, és mindent megteszünk annak érdekében, hogy együtt őrizhessük régi kincseinket, sőt, tanulhassunk egymástól, és kölcsönösen adjuk is át, a jövő nemzedéknek.

A két éves időszakok első évében mindig az elődöntők zajlanak, a másodikban a közép-, majd ennek megfelelően, novemberben a döntő, amelyen három fokozatot rendszeresítettünk, a két éves tanulásnak, gyakorlásnak az eredményessége szerint.

A legmagasabb elismerés a **Vass Lajos Nagydíj**, amelyből 30 db osztható ki, a jók közül is a legjobboknak.

Így volt ez most is, november 8-án. Ezt az eseményt mindig izgalmas várakozás és munka előzi meg, de ebben az esztendőben vegyes érzelmekkel néztünk a rendezvény elébe, mert a Szövetség nagyon szegény volt. Vártuk a sok szép élményt, mint ahogy a résztvevők is, de szinte mindvégig bizonytalan volt, hogy kapunk-e valahonnan annyi pénzt, hogy a terembért kifizethessük. És itt meg kell állni, mert az utolsó pillanatban, **Kóka Rozália** – az alapító, tiszteletbeli elnök – közvetítésével, a **Magyar Művészeti Akadémia** a segítségünkre sietett, ezzel megmentette a két éves ciklusunk méltó lezárását. Köszönet érte. Meg kell jegyezni, hogy **Csepelen a Munkásotthonban** kaptunk az előző alkalommal is helyet, igen jó helyet, hiszen az ifjúsági versenyzőknek is nagyszerű előadó helyiségük volt, a felnőtteknek pedig, tulajdonképpen egy színháztermük. De megkaptuk az öltözőket, egyéb kiszolgáló helyiségeket stb. Uraltuk a házat, jutányos áron, amiért szintén nagy-nagy köszönet jár.

Eredetileg 101 csoport, illetve szólísta jutott a Kárpát-medencei Döntőbe, de végül- különböző okoknál fogva – 94 hangszeres, énekes csoport vagy szólísta jött el, közel 1.300 főt regisztráltunk.

Gyermek és ifjúsági kategóriában 38 (22 éves korig), a felnőtteknél 56 csoport, illetve szólísta vett részt e legnagyobb versenyen.

Ha már statisztikai adatokat frunk le, akkor büszkén mondhatjuk el, hogy Szerbiából (Vajdaság) 8, Szlovákiából (Felvidék) 10, Kárpátaljáról 4 fő, Erdélyből 1 fő vett részt a nagy napon.

Nagy örömet jelent mindannyiunk számára, hogy az esemény zökkenőmentesen zajlott le. A korának megfelelően, érdemes megnézni a Facebook bejegyzéseket, mert egyértelmű az elégedettség, az öröm, hogy olyan sokan énekelhettek, s vihették haza a különböző díjakat.

Mialatt a zsűri döntött és az oklevelek készültek, a gálaműsor egyik legszebb meglepetése volt, hogy a legjobbak népdalokat, köztük „karácsonyi kántákat” is tanítottak, amelyet az érdeklődő hozzátartozók, vendégek is örömmel énekeltek.

Szomorú volt számunkra, hogy nem láthattuk vendégül, legalább a határon túli versenyzőket, hiszen volt olyan, aki 9 órát utazott, hogy itt lehessen, szebbé, gazdagabbá tegye népdalaink, népzeneink tárházát.

Visszatérve a zökkenőmentes lebonyolításra, az igazság az, hogy ezt már a Vass Lajos Népzenei Szövetségben megszoktuk, mert **Horváthné Bakos Ilona**, a Szövetség elnökhelyettese, szíve, lelke, olyan gondosan, pontosan készít mindent elő, hogy még az ilyen hatalmas létszámú versenyzők mozgatója sem okoz gondot. A zsűri feladata is sokkal egyszerűbb, mert az adatok, dalcímek és minden, ami szükséges. esztétikusan, névre szólóan előtte van, tehát kizárólag az előadásra tud koncentrálni. Ilonának természetesen segítői is vannak, akiket ugyancsak köszönet illet, mint pl. **Farkas Márta**, a másik elnökhelyettes, **Farkas Katalin** a mindenkor szívesen beszélő műsorközlő a felnőtteknél, valamint **Berente Imréné** énektanár az ifjúságnál. A fiatal énekes és énektanár **Koczka Andrea**. És utoljára, de nem utolsósorban a minden területen maximálisan helytálló és mindent megoldó ötletgazda, **Horváth Tamás**.

Még engedtessek meg nekem egy magánközlés, amennyiben egy folyamatosan, önzetlenül dolgozó emberről szóló hír lehet magán jellegű. **Horváthné**

Bakos Ilona, végre megkapta azt a szép kitüntetést, amellyel – legalább közélebbi régiója – megköszönte óriási munkáját. Ünnepeles keretek között vált birtokosává, a **Veszprém Megyéért Érdemérem** gyönyörű arany fokozatának. Gratulálunk! Ha valaki megérdemelte, ő igazán meg!

Összegezésül: Sikeres, jó volt a Vass Lajos Népzenei Szövetség X. Kárpát-medencei Döntője, és várakozó örömmel nézünk a következő feladatok elé. Kezdődik az újabb kétéves ciklus, amelyet remélhetőleg, a jövőben is nagy érdeklődés kísér, mint ahogy eddig is, hiszen ez a programsorozat, ilyen mértékben, egyedülálló az országban. Sőt, a határainkon túl élő magyar népdalénekesek, népzeneészek körében is.

A zsűri feladatát az ifjúsági kategóriában dr. Joób Árpád, a Nyíregyházi Főiskola ny. docense, Budai Ilona népdalénekes és az Óbudai Zeneiskola tanára, valamint Horváth Károly zenetanár, népzeneész végezte. A felnőtteknél Balogh Sándor, a Zeneművészeti Egyetem, valamint az Óbudai Zeneiskola tanára, Juhász Erika, a Nyíregyházi Főiskola adjunktusa, valamint jómagam, népzene kutató és zenei szakújságíró zsűriztünk.

Nagy segítség a népzene, népdalt szerető embereknek, hogy minden rendezvényünkön (a régiókban tartott elő- és középdöntőkön is), áruljuk a frissen megjelent hanghordozókat és különböző – a témába vágó – kiadványokat.

Az is megszokott feladatunk, hogy a lezajló versenyek teljes anyagát rögzítjük és archiváljuk.

Dr. Gerzanics Magdolna

Egy kis technika... 107.

Ha nem szép a hangszín, akkor nagyon sokszor az **e** hangzó felelős érte. Nincs a helyén, ami azt jelenti, hogy képzésénél oda nem való izmok is dolgoznak. Ez többnyire az áll feszítések történi, minek következtében a nyelv és a garat egyes izmai is feszülnek. Erre mondják, hogy „hátnál van” az **e** hangzója valakinek. A belső érzet pedig egy konkrét torok formáció.

Az **e** hangzó helyes ejtéséhez tehát egy laza álltartás kell, és ezt még nem is olyan nehéz (éneklés nélkül) kipróbálni, de ha már énekléssel együtt kísérjük meg lazítani az állat, akkor egyrészt a rossz beidegződések ismét megzavarhatnak, másrészt nagyon gyakran együtt jár a rezonancia „leejtésével” is, magyarul a jobb formálás következtében puha lesz ugyan az **e**, de fénytelen.

Az alábbi gyakorlatban azonban mind az **e** hangzó helyes formálása az áll lazításával, mind pedig a rezonancia megőrzése elérhető, abban az esetben, ha a gyakorlat minden részletét pontosan betartjuk.

Előgyakorlatok:

- ellenőrizzük, hogy jó helyen van-e az **i** hangzónk! (Lásd az előző szám ...egy kis technika... rovat gyakorlatát.)

Ugyanis a rövid indulatszó („HINNYE!”), amit használni fogunk, ezzel a magánhangzóval kezdődik, s nagyon fontos, hogy az pontosan a helyén legyen.

- Mondjuk ki a szót érzelmi töltéssel, kurjantásszerűen (ezzel annak a követelménynek is eleget teszünk, miszerint sose legyen hangadás érzelmi töltés nélkül).

- végezzünk hang nélkül pár levegő indítást aktív hasizommal (rugalmas, hirtelen mozdulatokkal, mint mikor a karácsonyi gyertyákat fújjuk el sorban)

- Ellenőrizzük, hogy amikor ismét kimondjuk a „HINNYE” szót, akkor ugyanígy indítottuk –e? Ha nem, akkor próbáljuk meg újra, tudatunkban a szókezdő mássalhangzó szinte azonosuljon ezzel a mozdulattal.

A tényleges gyakorlat:

Mondjuk ki a „HINNYE” szót úgy, hogy a **NY** hangzót benne hosszan elnyújtjuk, miközben lefelé glisszandózzunk vele decrescendo-ban. Amikor kellően elhalkult, és már leértünk a beszédhangunk alsó-középső fertályára, akkor lassan, vigyázva, mintha egy fiókat tennénk le óvatosan a tenyerünkől a földre: halkan kimondjuk a szó utolsó hangzóját (**E**), ami immár tökéletesen a helyén lesz.

Azonnal kimondjuk a javítandó szövegrészt ugyanezzel a pozícióval, (pl. *mendegél, Deus, ember, eternam, stb.*), ami gyakorlatban azt jelenti, hogy „nem mozdulunk” a két mozzanat között, majd ugyanezt a szót énekelve is kipróbáljuk. Természetesen most is figyeljük, hogy meg tudtuk-e őrizni a gyakorlattal elért minőséget.

Mit is csináltunk?

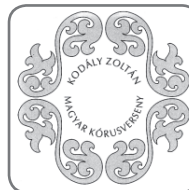
A hirtelen mozdulatnak köszönhetően a magas beszédfekvés (Í)szabad torokkal dobódott fel a rezonanciális területekre, s a **NY** segítségével (glisszandó) őriztük meg a mélyebb területeken is a csengést.

Állat lazítani csak kényelmes (mély) fekvésben könnyű, a lassúság meg azért kell, mert egyszerre két félére kell figyelni: hogy kellően kontroll alatt tudjuk tartani az izmainkat (lazítás), továbbá az **E** hangzó pedig pianissimo legyen.

Minden részletre figyelve, türelmes gyakorlással látványos eredményt lehet elérni.

Dr. Bruckner Adrienne

FELHÍVÁS „LEGYEN A ZENE MINDENKIÉ!”

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA

2015. november 19-22-ig

ismét megrendezi a magyar kórusok országos minősítő rendszerének legmagasabb szintű versenyét, a Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusversenyt.

Várjuk azok jelentkezését, akik, együtteseikkel nemzeti kultúránk hagyományait örökítik tovább, a magyar és az európai zeneirodalom értékeinek megszólaltatásával.

Jelentkezési határidő 2015. szeptember 15.

RÉSZVÉTELI FELTÉTELEK

- A Kodály Zoltán VII. Magyar Kórusversenyen azok a nem-hivatásos énekkarok vehetnek részt, amelyek 2012. szeptember 1. és 2015. augusztus 31. között az „Éneklő Magyarország” kórusminősítésen, illetve az „Éneklő Ifjúság” minősítón részt vettek, és legalább ARANY minősítést szereztek. Indulhatnak azok a kórusok is, amelyek nemzetközi versenyen kiemelkedő eredményt (1-2-3. helyezés, arany diploma) értek el.

Minősítés hiányában indokolt esetben elfogadjuk

2 évnél nem régebbi felvételt, és a Művészeti Bizottság valamely tagjának személyes referenciáját a kórusról.

Részt vehetnek határon túl működő magyar amatőr együttesek is,

amelyek 2012. szeptember 1. és 2015. augusztus 31. között nemzetközi eredményeket értek el.

A verseny egy forduló. Ha egy kategóriában a jelentkezők száma háromnál kevesebb, a verseny rendezői törölhetik a kategóriát. Ez esetben az együttes egy másik - az összehasonlításra leginkább lehetőséget adó - kategóriában indulhat, és az eredeti kategória kötelező művét énekelheti.

Egy kórus azonos szinten (vagy „A”, vagy „B” szint) több kategóriában is versenyezhet.

Nevezési díj: kategóriánként

KÓTA tagoknak: 50.000 forint

KÓTA tagsággal nem rendelkezőknek: 65.000 forint

A jelentkezés elfogadásáról a Művészeti Bizottság dönt.

SZINTEK és KATEGÓRIÁK

A jelentkező együttesek „A” szinten kötelező mű előadásával indulhatnak az alábbi kategóriákban:

1. Kicsinyek kórusa:

létszám: legalább 30 fő

felső korhatár: 12 év

műsoridő: 6-8 perc

kötelező mű:

Horváth Barnabás 21 Gyermekkar kötetből:

10. Kacsá-úsztató,

11. Kis versek a szélről

2. Gyermekkarok:

létszám: legalább 30 fő

felső korhatár: 16 év

műsoridő: 8 - 10 perc

kötelező mű: Bárdos Lajos: Rika-rika

3. Leánykarok:

létszám: legalább 25 fő

felső korhatár: 20 év

műsoridő 10 - 12 perc

kötelező mű: Terényi Ede: Resonemus

4. Ifjúsági vegyeskarok:

létszám: legalább 25 fő

felső korhatár: 20 év

műsoridő 10 - 12 perc

kötelező mű: Farkas Ferenc: Pataki diákdalok

5. Egynemű kórusok (nőikarok és férfikarok)

létszám: legalább 25 fő

korhatár: nincs

műsoridő: 10 - 12 perc

kötelező mű: Orbán György: O gloriosa (nőikar)

Ádám Jenő: Cinegemadár (férfikar)

6. Kamarakórusok

(énekegyüttesek, valamint egynemű és vegyes kamarakórusok)

létszám: legfeljebb 24 fő

korhatár: nincs

műsoridő: 12-14 perc

kötelező művek:

Szőnyi Erzsébet: Réten szaladoztunk (vegyeskar)

Bartók Béla: Tavasz (egynemű)

7. Vegyeskarok:

létszám: legalább 25 fő

korhatár: nincs

műsoridő 12 - 14 perc

kötelező mű: Kodály Zoltán: Sík Sándor Te Deuma

A jelentkező együttesek „B” szinten kötelező mű nélkül indulhatnak az alábbi kategóriákban:

1. Kicsinyek kórusa és Gyerekkarok

létszám: legalább 30 fő
felső korhatár: 16 év
műsoridő: 8-10 perc

2. Ifjúsági kórusok (egynemű és vegyeskarok)

létszám: legalább 25 fő
felső korhatár: 20 év
műsoridő: 10-12 perc

3. Női karok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

4. Férfi karok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

5. Vegyeskarok

létszám: legalább 25 fő
korhatár: nincs
műsoridő: 10-12 perc

Eredmények, díjak:

A zsűri minden résztvevő kórusnak összpontszámot és kérésre szóbeli értékelést ad.

A versenyző együttesek, pontszámuktól függően ARANY, EZÜST, vagy BRONZ oklevelet kapnak.

Az „A” szint ARANY minősítésű kategóriagyőztesei indulhatnak a **Nagydíjért**.

A különdíjak odaítélése - az adományozónak a versenyt megelőző felajánlása után - kizárólag a zsűri döntése alapján történik.

A versennyel kapcsolatos további részletes információk megtalálhatóak 2015. februártól a ZeneSzó c. újságban és a KÓTA honlapján (www.kota.hu)

Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége-KÓTA

Budapest, 2014. november 21.

**Csoportos és egyéni énekképzési ismeretek
Bruckner Adrienne: Énekelni jó(l)! c. könyve alapján**

Felelős: Dr Vékassy Lászlóné
Cím: 1052. Budapest Vármegye u. 9.
Tel.: 06/20/353-3764
e-mail: vekassy@t-online.hu
NFM eng.szám: 82/51/2012.

A továbbképzés célja:

- A csoportos énekképzés korszerű módszereinek elterjesztése, középpontban az énekképzés fejlesztésének felelősségteljes szemléletével.

- A tanárok egyéni hangképzésének fejlesztése, hangkarbantartás, munkaképesség gondozás.

A jelentkezés feltétele:

felsőfokú zenei végzettség

Javasolt munkakörök:

zenepedagógus, ének-zenét tanító tanár, tanító, óvodapedagógus

Az ismeretek számonkérésének módja:

- írásbeli beszámoló formájában beéneklési terv készítése adott korosztály számára;

- aktív részvétel kamaranéknél mini koncerten.

Foglalkozási órák száma: 30 óra

A továbbképzés ideje 2015. első felében:

tanév közben:

- január 10.,17.,24.,31.,febr.7 (jelentkezési határidő: jan.3.)
- febr.28.,márc.7.,14.,21.,28. (jelentkezési határidő: febr.20.)
- ápr.18.,25.,máj.9.,16.,23. (jelentkezési határidő: ápr.10.)

szünetekben:

- jún. 22.,23.,24.,26.,29.,30. (jelentkezési határidő: jún.15.)

A részvételi díj összege: 45.000-Ft

Részvételi díjon felüli költségek: vidékieknek szállás

Helyszín:

Szabolcsi Bence Zeneiskola, Budapest, V. kerület
Vármegye utca 9.

A továbbképzés

• foglalkozik az összes hangképzéssel kapcsolatos pedagógiai kérdéssel (hangképzés szemléletű órávezetés, - kóruspróba, a mutálás problémái),

• tartalmazza a különböző korosztályok beéneklési módszereit, gyakorlatait,

• egyéni (5 óra) hangképzési ismereteket nyújt.

Az előadásokat (17 óra) a gyakorlati mozzanatokról tanultak azonnali csoportos kipróbálása követi 8 óra)

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen: Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagynál és a Szerkesztőségben